

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXV, broj 49

10. prosinca 2015.

cijena 200 Ft

Foto: Stipan Balatinac

4. – 5. stranica

U Baji obilježena 25. obljetnica osnutka Saveza Hrvata u Mađarskoj

Spomen-izložba o Semartinu 8. – 9. stranica

Vrijeme došašća

6. stranica

Kuglanje Hrvatov

11. stranica

Komentar

Kako se pripremamo za Božić

Mi za sebe volimo govoriti da smo kršćani, pa i onda ako ne odlazimo redovito u crkvu, možda samo o najvećim blagdanima, ili ni onda, ako i ne molimo, ako i ne živimo svoju vjeru.

Tako i vrijeme došašća ili adventa doživljavamo na različite načine.

Početak crkvene i liturgijske godine za kršćanina katolika vrijeme je pripreme za blagdan Božića, odlazak na jutarnje mise zornice, na duhovnu pripravu, vrijeme za ispovijed, za molitvu, vrijeme razmišljanja i preispitivanja odnosa prema Bogu, ali i prema svojim bližnjima, prema bračnome drugu, prema djeci, prema roditeljima, prijateljima, sugrađanima.

U vrijeme došašća prevladava iščekivanje, nada, budnost i čežnja. Otvorenost očiju i srca, duboka svjesnost i nutarnje sabranje.

Podatci da u Mađarskoj danas u crkvu odlazi redovito svake nedjelje na misu samo pet posto katolika, a možda je još manje onih koji uistinu žive svoju vjeru, potiču nas na ozbiljno razmišljanje.

Naša je svakodnevica preplavljena kršćanskim simbolima, na stol stavljamo adventski vijenac, često samo kao ukras na stolu, ili u kući. No znamo li da došašće počinje četiri nedjelje prije Božića, da je to ujedno početak crkvene liturgijske godine, znamo li da četiri svijeće simboliziraju četiri nedjelje došašća?

Možda i znamo, a možda i ne. U svakom slučaju, u svijetu oko sebe u vrijeme došašća vidimo preplavljene trgovine, ljude koji kupuju božićne ukrase, darove, hranu i piće. Vidimo samo zabavu, razonodu, veselje i uživanje u ovozemaljskim dobrima.

Iz tjedna u tjedan raste bujica ljudi koja preplavljuje ne samo trgovine nego i gostionice, wellness-centre, okićene adventskim i božićnim uresima, ali ne vidimo bit, ne vidimo pripravu za dolazak Isusa Krista, ni pripravu za Kristov rođendan kada je Sin Božji postao čovjekom. Jer ne vidimo mnoštvo koje odlazi na jutarnje mise zornice, koje imaju pokorničko značenje, ne vidimo odricanje i usredotočenje na ono bitno u odnosu s Bogom i drugim ljudima, što je najvažniji dio pripreme za susret s Isusom Kristom.

Naime, pravi kršćani u došašću bdiju da prepoznaju Boga koji dolazi.

S. B.

Glasnikov tjedan

Nakon održanih parlamentarnih izbora u Republici Hrvatskoj, 8. studenoga 2015. godine, i objave rezultata, postalo je jasno da se hrvatska politika našla u svojevrsnom do sada nepoznatome stanju. Nijedna od dvije velike stranke (koalicije) nije osvojila većinu, koja bi mogla dati mandataru vlade. Nisu to uspjeli postići ni poslijeizbornim dogovorima koji su trajali do 3. prosinca, datuma kada je predsjednica Republike sazvala konstituirajuću, osnivajuću sjednicu Sabora, koja je neslavno završila. Hrvatski građani izabrali su 151 zastupnika Hrvatskoga sabora na mandat od četiri godine. HDZ-ova Domoljubna koalicija osvojila je 59

vjeran svojim obećanjima i predizbornom spisu koji je čelnik Mosta Božo Petrov prije izbora ovjerio kod javnoga bilježnika, da neće ni s jednim ni s drugima, tek s reformama kojih je žedna hrvatska politika i društvo.

Most je ulio nadu da politika i ne mora biti toliko prljava, korumpirana, podmićena, i unaprijed dogovorena. Ulio je nadu malom biraču da njegov glas u parlamentarnoj demokraciji

s praga trećega tisućljeća ipak nešto može značiti.

U parlamentarnoj demokraciji koja je sasvim i na svim razinama upala u krizu, što pokazuje i odaziv birača na izbore, nakon kojih se izabrani kunu, i napuštaju

ako je potrebno dotadašnje stavove, da su ih svi izabrali, a ne tek malena većina, u najboljem slučaju.

I tako je sazvana konstituirajuća sjednica Sabora. U saborsku je proceduru upućen samo jedan prijedlog za imenovanje predsjednika Sabora – 55 zastupnika iz SDP-ove koalicije Hrvatska raste predložili su da se na tu dužnost imenuje zastupnik Mosta neza-

visnih lista Robert Podolnjak, no protiv toga prijedloga izjasnili su se HDZ-ovi zastupnici i sam Podolnjak, koji je odbio kandidaturu.

Podolnjak je objasnio da bi mu imenovanje bilo prihvatljivo samo ako bi se o njemu odlučilo konsenzusom, na što je predsjedavajući Josip Leko ustvrdio kako to znači da u proceduri ne postoji nijedan valjan prijedlog te prekinuo sjednicu i najavio da će se nastaviti kada se skupi većina potrebna za konstituiranje Sabora.

Kako dalje? Ponovni izbori. Neki kažu da je to nadasve skupa priča. Ali što je to u odnosu na svekoliku korupciju, i pritvore u kojima su bili, jesu ili se prijeti političarima, izabranim zastupnicima bar po medijskim napisima. Svega 120-ak milijuna kuna. Pa tko voli, nek izvoli birati. Pri tome ne smijemo zaboraviti kako je danas biti političar unosan posao. Što stvarnost bjelodano pokazuje, pa i nemoćnost dogovora.

Branka Pavić Blažetin

Most je ulio nadu da politika i ne mora biti toliko prljava, korumpirana, podmićena, i unaprijed dogovorena. Ulio je nadu malom biraču da njegov glas u parlamentarnoj demokraciji s praga trećega tisućljeća ipak nešto može značiti.

(tri mandata iz XI. izborne jedinice, inozemstvo, pripala su HDZ-u i u spomenu tome su broju mandata), SDP-ova koalicija «Hrvatska raste» 56, Most nezavisnih lista 19, IDS 3, HDSSB 2, «Bandić Milan 365...» 2, Uspješna Hrvatska 1, Živi zid 1 zastupnički mandat. Tu je i osam mandata iz XII. izborne jedinice nacionalne manjine. Ustavom priznate nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, mogu birati osam manjinskih zastupnika u Hrvatski sabor. Manjinski zastupnici imaju sva prava kao i ostala 143 zastupnika. O tim pravima podosta je bilo govora u razdoblju koje je iza nas. Oспоравало se ono, pozivalo na buduće ustavne norme, osporavala se njihova povlaštenost, te uloga koju su preuzeli na sebe kao jezičac na vagi u formiranju većine, broja od 76 zastupnika potrebnog za dobivanje mandata za sastavljanje buduće vlade.

Tjedne koji su iza nas odlikovali su derzteri i izbačeni iz Mosta, koji i nadalje zagovara vladu nacionalnog jedinstva,

Natječaj za popunu radnoga mjesta voditelja Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra «Josip Gujaš Džuretin»

Hrvatska državna samouprava raspisuje natječaj za popunu radnog mjesta voditelja Hrvatskog kulturnog i sportskog centra «Josip Gujaš Džuretin».

Uvjeti:

- visoka stručna sprema vezano za prosvjetnu djelatnost
- visoki stupanj znanja hrvatskoga jezika (C razina)
- trogodišnje iskustvo na kulturnom polju i organizacijskim poslovima
- informatičko obrazovanje na razini korisnika
- vozačka dozvola B kategorije
- mađarsko državljanstvo
- nekažnjenost.

Osim općih uvjeta za zasnivanje radnoga odnosa kandidati uz prijavu prilažu:

- životopis (opći podatci, podatci o školovanju, dosadašnja zaposlenja, sažet opis stručnoga rada)
- potvrda o nekažnjenosti ne starija od 30 dana
- kratki i dugoročni plan djelovanja Centra kao samostalne ustanove.

Voditelja Hrvatskog kulturnog i sportskog centra «Josip Gujaš Džuretin» na rok od 4 godine, imenuje Skupština Hrvatske državne samouprave od 1. travnja 2016. godine.

Voditelj ustanove dužan će biti podnijeti izvješće o imovinskome stanju.

Plaća: po dogovoru.

Rok za podnošenje ponuda: 8. siječnja 2015.

Natječaj je objavljen i na web-stranici: www.kozigallas.hu.

Prijave s dokumentacijom podnose se na adresu: Hrvatska državna samouprava Országos Horvát Önkormányzat 1089 Budapest Bíró Lajos u. 24 Tel./fax 303 – 6093 E-mail: hksamouprava@chello.hu.

Zakašnjele prijave te prijave bez dokaza o traženim uvjetima neće se razmatrati. O rezultatima izbora kandidati će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Natječaj za popunu radnoga mjesta voditelja Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin”

Hrvatska državna samouprava raspisuje natječaj za popunu radnoga mjesta voditelja Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin”

Uvjeti:

- visoka stručna sprema vezano za prosvjetnu djelatnost
- visoki stupanj znanja hrvatskoga jezika (C razina)
- trogodišnje iskustvo na kulturnom polju i organizacijskim poslovima
- informatičko obrazovanje na razini korisnika
- vozačka dozvola B kategorije
- mađarsko državljanstvo
- nekažnjenost.

Osim općih uvjeta za zasnivanje radnoga odnosa kandidati uz prijavu prilažu:

- životopis (opći podatci, podatci o školovanju, dosadašnja zaposlenja, sažet opis stručnoga rada)
- potvrda o nekažnjenosti ne starija od 30 dana
- kratki i dugoročni plan djelovanja Centra kao samostalne ustanove.

Voditelja Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda «Stipan Blažetin» na rok od četiri godine imenuje Skupština Hrvatske državne samouprave od 1. travnja 2016. godine. Voditelj ustanove dužan će biti podnijeti izvješće o imovinskome stanju.

Plaća: po dogovoru.

Rok za podnošenje ponuda: 8. siječnja 2015.

Natječaj je objavljen i na web-stranici: www.kozigallas.hu.

Prijave s dokumentacijom podnose se na adresu:

Hrvatska državna samouprava Országos Horvát Önkormányzat 1089 Budapest Bíró Lajos u.24. Tel./fax 303 – 6093

E-mail: hksamouprava@chello.hu.

Zakašnjele prijave te prijave bez dokaza o traženim uvjetima neće se razmatrati.

O rezultatima izbora kandidati će biti obaviješteni u zakonskom roku.

BUDIMPEŠTA – U utorak, 15. prosinca, s početkom u 17 sati u Croaticinoj višenamjenskoj dvorani (VI., Nagymező u. 68) zasjeda skupština Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice. Sjednicu, sukladno odredbama Statuta Udruge, sazvala je njezina predsjednica Eva Išpanović te predložila ovaj dnevni red: 1) Promjena adrese sjedišta Udruge. 2) Izvješće o 2015. godini. 3) Planovi za 2016. godinu. 4) Ostala pitanja i prijedlozi. Sukladno točki 2) poglavlja br. III, Skupština Osnivačkog dokumenta Udruge, ako sjednica u 17.00 ne bude imala kvorum, tada će se u 17.30 s istim dnevnim redom, neovisno o broju nazočnih održati sjednica, Skupština će imat kvorum.

Obilježena 25. obljetnica osnutka Saveza Hrvata u Mađarskoj

U spomen na osamostaljenje hrvatske zajednice u okviru prve samostalne krovne udruge

U Baji je obilježena 25. obljetnica osnutka Saveza Hrvata u Mađarskoj, koja je proslavljena misnim slavljem, spomen-sjednicom i dodjelom zahvalnica.

Savez Hrvata u Mađarskoj 28. studenog u Baji svečano je obilježio 25. godišnjicu osnutka prve samostalne krovne hrvatske udruge. Pokrovitelji priredbe bili su Daria Krstičević, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, i Miklós Soltész, državni tajnik Ministarstva ljudskih resursa za crkvene, narodnosne, civilne i društvene veze.

Svečanost je započela misnim slavljem u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog koje je predvodio seksarski župnik Ladislav Bačmai, a s njime suslužio fra Zdenko Gruber, gvardijan franjevačkog samostana u Subotici, koji odnedavna, umjesto fra Ivana Holetića, redovito služi mjesečna misna slavlja u Baji. Svojim čitanjima i molitvom vjernika misno slavlje uljepšali su djelatnici bajske Visoke škole: profesor Živko Gorjanac i lektorica Zorica Jurčević, te članovi pjevačkoga zbora KUD-a «Bunjevačka zlatna grana» pod vodstvom župnog kantora Józsefa Widmára.

Svojom nazočnošću svečanost su uveličali brojni uzvanici, među njima načelnik sektora za provedbu programa i projekata Hrvata izvan Republike Hrvatske pri Državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske Milan Bošnjak, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Gordan Grlić Radman, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Haluga, državni tajnik Ministarstva poljodjelstva i parlamentarni zastupnik bajskog okruga Róbert Zsigó, glasnogovornik Hrvata u Mađarskome parlamentu Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban, bajski dogradonačelnik Norbert Vedelek, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Marin Knezović te bivši tajnik Saveza dr. Mijo Karagić. Svečanosti je nazočilo dvjestotinjak članova Saveza Hrvata iz gotovo svih hrvatskih regija u Mađarskoj, od Gradišća do Bačke i Pešte, jedino nikoga nije bilo iz Pomurske regije.

Nakon mise u Bačkoj palači kulture upriličena je svečana spomen-sjednica i dodjela zahvalnica zaslužnim osobama, regionalnim udrugama i ustanovama. U prigodnome kulturnom programu nastupili su domaći izvođači: pjevački zbor fancaške osnovne škole i KUD «Bunjevačka zlatna grana» u pratnji Orkestra «Čabar».

Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata, osvrnuo se na Savezovih 25 godina.

Misno slavlje predvodio je Ladislav Bačmai, a s njime suslužio fra Zdenko Gruber.

Okupljene je pozdravio bajski dogradonačelnik Norbert Vedelek pročitavši pismo bajskoga gradonačelnika Róberta Fercsáka, koji je uz ispriku da ne može nazočiti uz ostalo izrazio poštovanje prema hrvatskoj zajednici i kulturi, ističući pozitivna iskustva na polju prekogranične suradnje s hrvatskim prijateljskim naseljima. Kako je uz ostalo naglasio, bajska hrvatska zajednica svojim je kulturnim aktivnostima dio svakodnevnoga kulturnog i društvenog života grada Baje, bez kojih on ne bi bio potpun.

U svome prigodnom govoru predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj osvrnuo se na dane utemeljenja Saveza Hrvata u Mađarskoj i prvog kongresa samostalne hrvatske krovne udruge koji je održan početkom studenoga 1995. godine u Sambotelu. Prisjećanje je započeo navodom iz tadašnjih Narodnih novina:

«Čovjeku veoma godi napisati. Tijekom ta dva povijesna dana u zajedničkom kolu su se našli bačvanski bunjevački i šokački Hrvati, baranjski, podravski, pomurski i gradišćanski Hrvati iz Željezne i Jursko-mošonsko-šopronske županije.»

Između ostalog predsjednik Ostrogonac podsjetio je da su u radnom predsjedništvu toga dana sjedili pokojni Antun Mujić, Joka Bunjevac, Franjo Pajrić stariji, Jolanka Tišler i Lajoš Škrapić, a predsjedavatelj je bio dr. Ernest Barić. Naveo je i riječi prvoga predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Đuru Frankovića koji, kako reče Ostrogonac, nažalost, nije nazočan: «Pomišljali smo da smo na koncu jedne faze, da smo završili nešto, ali mislim da sada tek počinje sve ono što nama predstoji.»

Kronološki je napomeno najvažnije događaje vezane za osamostaljenje hrvatske zajednice u Mađarskoj. Prema njegovim riječima, koncem 1989. nekoliko hrvatskih intelektualaca u Baji dalo je pismeni proglas o utemeljenju prve samostalne hrvatske krovne udruge u Mađarskoj, što je i učinjeno 6. siječnja 1990. godine u Pečuhu, 23. siječnja 1990. domaći su se Srbi na Inicijativnom odboru izjasnili da će osnovati autonomni Srpski demokratski savez, slično su se izjasnili i pripadnici slovenske na-

rodnosti. U travnju je osnovan Inicijativni odbor sa zadaćom da pripremi državnu skupštinu kako bi se osnovala krovna državna organizacija u koju će biti uključene sve regije gdje u Mađarskoj žive Hrvati, čiji su članovi bili Đuro Franković, dr. Mijo Karagić, Zorica Babić Agatić, Ivica Đurok, Antun Mujić, Joso Ostrogonac, Jolanka Tišler, Đuro Šarošac i Geza Völgyi. Međudobno gradišćanski su Hrvati utemeljili Društvo gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, a to su učinili i drugi stvarajući svoje regionalne udruge. Konačno je 2. – 3. studenoga na prvoj zemaljskoj skupštini (kongresu) utemeljen Savez Hrvata u Mađarskoj. Na kraju je Joso Ostrogonac zahvalio svim zaslužnima, učiteljima i kulturnim djelatnicima koji više nisu među nama, a cijeli su život posvetili očuvanju materinskoga jezika, kulturne baštine, i samome opstanku.

«Ako ne drugo, onda smo skupa ispunili veliku istinu koju je 1990., baš ovdje u Baji na prvom skupu Bunjevci danas, izrekao profesor Ante Sekulić: Treba biti, stati i opstati. A to mogu stvarno onda, ako znam da jesam, da se zovem tako i tako, da imam svoje ime i da znam ko sam. Više nismo 'egyebek', nego imamo svoje ime.»

Nazočnima se ime pokroviteljice skupa, predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Darie Krstičević i u svoje osobno ime obratio i načelnik sektora za provedbu programa i projekata Hrvata izvan Republike Hrvatske pri istom Uredu Milan Bošnjak. On je uz ostalo naglasio da su Hrvati u Mađarskoj dio hrvatskoga kulturnog prostora, da sve ono što Hrvati u Mađarskoj čine pripada hrvatskoj kulturi. S ponosom i velikim zadovoljstvom istaknuo je koliko je živa sadašnja kultura Hrvata u Mađarskoj, koliko je živ hrvatski jezik, koliko se ulaže u obrazovanje na hrvatskome jeziku, što je temelj očuvanja samobitnosti, te koliko se njeguju veze s Domovinom i Hrvatima na ovome prostoru. «Svi smo dio jednog jedinstvenog hrvatskog naroda» – poručio je na kraju Milan Bošnjak izražavajući svagdašnju podršku Hrvatima izvan Republike Hrvatske diljem svijeta.

Nekadašnji tajnik Saveza dr. Mijo Karagić prisjetio se sudbina dana prije dvadeset pet godina i izazova koji su stajali pred hrvatskom zajednicom.

«Danas slavimo, po mome shvaćanju i uvjerenju, i moralnom i političkom, kolektivni rođendan Hrvata u Mađarskoj, koji bi se u našem kalendaru morao pisati crvenom bojom kao nedjelja i svi naši veliki blagdani» – ovim je riječima dr. Karagić ukazao na važnost utemeljenja prve krovne hrvatske udruge u Mađarskoj.

«Osnovni nam je cilj 1990. godine bio okupljanje Hrvata u Mađarskoj, potpuno oslobođenje od administracije i ideologije Demokratskog saveza Južnih Slavena u Mađarskoj, postizanje nacionalne slobode u posve samostalnoj organizaciji, trebalo je ubrzati proces konstituiranja i integracije moderne hrvatske za-

Tamburaški sastav «Ravnica» iz Osijeka

Milan Bošnjak uručio je simboličan poklon Josi Ostrogoncu.

Savez Hrvata u Mađarskoj, ostvaren je davni san bunjevačkih, bošnjačkih, dalmatinskih, gradišćanskih, podravskih, pomurskih, rackih i šokačkih Hrvata u Mađarskoj.

Prigodom toga važnog jubileja, nazočnima su se obratili još Veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Gordan Grlić Radman, HDS-ov predsjednik Ivan Gugan i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Mišo hepp, koji su čestitali, odali priznanje hrvatskoj zajednici na ostvarenome, podijelili i vlastita sjećanja te iskustva vezana za osamostaljenje hrvatske zajednice.

Pjevački zbor fancaške osnovne škole

Na kraju su svečano predane zahvalnice za osobit doprinos razvoju društvenog života Hrvata u Mađarskoj istaknutim osobama, ustanovama i Savezovim regionalnim ograncima, koje su dodijeljene prvom predsjedniku Saveza Đuri Frankoviću, tajniku dr. Miji Karagiću, dugogodišnjem predsjedniku Zemaljskog vijeća Martinu Išpanoviću, nadalje glasnogovorniku Hrvata u Mađarskome parlamentu Miši Heppu, bačkome, podravskom, peštanskom, zalskom, baranjskom i gradišćanskom ogranku Saveza Hrvata, te Državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatskoj državnoj samoupravi, Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti, Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu, Medijskom centru Croatica, Ministarstvu ljudskih resursa, Hrvatskom uredništvu Mađarske televizije, Izdavačkoj kući Croatica.

Nakon programa i svečanih govora druženje je nastavljeno zajedničkom večerom okupljenih, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se bajski Orkestar «Čabar» i TS «Ravnica» iz Osijeka.

Vrijeme došašća u Santovu

Upaljena i druga svijeća na seoskom adventskom vijencu

Sedmu godinu zaredom, u organizaciji Seoske samouprave, u vrijeme došašća paljenjem svijeće na velikom adventskom vijencu, postavljenom na središnjemu seoskom trgu, održava se mala svečanost uz prigodni govor i kulturni program. Prvotni je cilj okupljanje ljudi i povezivanje raznih mjesnih zajednica, vjerskih, narodnosnih i civilnih, kako bi se ojačale u zajedništvu i vjeri. Tako je i ove godine.

Polaznice vjeronauka pjevaju na nedjeljnoj hrvatskoj misi.

Prve nedjelje došašća, 29. prosinca, uz prigodni govor velečasnog Zsolta Retkesa, koji je u nazočnosti santovačkog župnika Imrea Polyáka, ujedno biskupskog vikara za narodnosti Kalačko-kečkemetske nadbiskupije, upalio prvu svijeću na seoskom adventskom vijencu, svečanost su uljepšali učenici mjesne Hrvatske škole i Mješoviti crkveni zbor santovačkih Hrvata Šokaca. Bio je to drugi nastup narečenoga Zbora na seoskoj priredbi, koji je utemeljen prije stotinjak godina, a s manjim i većim prekidima djeluje do danas. Posljednjih desetljeća djelovao je pod vodstvom župnih kantora, osobito pokojnog Stipana Kovačeva i Ferenc Buránya, dok je posljednjih godina voditeljica organizatorica obnovljenoga crkvenog zbora bila pokojna Marija Rokuš Balatinac, a umjetnički voditelj župni kantor Zsolt Sirók, koji i sam pjeva. Danas uza župnoga kantora Zbor organiziraju sestre Marijana i Anita Mandić. Zbor je redovito nastupao na županijskim i državnim hrvatskim misama, susretima hrvatskih crkvenih zborova, a više puta gostovao je i u inozemstvu, u Vojvodini i Hrvatskoj. Sada broji 15 – 20 stalnih članova.

Druge nedjelje došašća prigodni je program dala baptistička zajednica koja je za mnoštvo djece i odraslih pripremila lutkarsku predstavu «Perica je izgubljen» (Petike elveszett) uz prigodnu riječ duhovnog pastira zajednice i prigodnu recitaciju. Na zadovoljstvo najmlađih, došao je i sveti Nikola, koji je podijelio prigodne darove. Tijekom popodneva nazočni su pogošćeni vrućom lepinjom i toplim čajem.

Kako je najavio načelnik sela József Feigl, treće nedjelje došašća, 13. prosinca, gost će biti župnik prijateljskoga vojvođanskog naselja Kupusine, a program će uljepšati orkestar iz obližnje Monoštorlije (Bátmonostor). Četvrte nedjelje došašća, 20. prosinca, prigodni će govornik biti načelnik sela, a u programu će polaznici vjeronauka dvojezično prikazati pastirsku igru Betlehema. I druge nedjelje došašća na hrvatskoj misi polaznice vjeronauka pod vodstvom vjeroučiteljice Katike Molnar Tomašev otpjevale su pravadnu crkvenu pjesmu *Vi, nebesa, rosite svrhu nas*, te upalile drugu svijeću na adventskom vijencu.

Dodajmo kako će po običaju u vrijeme došašća, župna zajednica i ove godine, od 14. do 16. prosinca, organizirati trodnevnu duhovnu pripremu za Božić. Sva tri dana hrvatska misa počinje u 16.30, a mađarska u 18 sati, uz mogućnost za ispovijed na materskom jeziku pola sata prije misnoga slavlja.

S. B.

Santovački učenici i crkveni zbor santovačkih Hrvata

GARA – Tamošnja Hrvatska samouprava 13. prosinca proslavlja Materice i Oce – jedinstveni blagdan bunjevačkih majka i očeva, koji se slavi treće, odnosno četvrte nedjelje došašća. Priredba počinje predstavom pečuskoga Hrvatskog kazališta s naslovom «Porođenje» u župnoj crkvi, s početkom u 14 sati. Slijedi prigodni kulturni program u kojem će učenici mjesne škole čestitati Materice i Oce, a s kratkim programom predstaviti će se bunjevački KUD iz Čavolja. Druženje se nastavlja zajedničkom večerom, a za dobro raspoloženje pobrinut će se domaći Orkestar «Bačka».

BAJA – Već po običaju, u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog u Baji u vrijeme došašća jutarnje mise zornice održavaju se u 7 i 8 sati. Prema godinama ustaljenom redu, prvog i trećeg tjedna zornice se, s početkom u 7 sati, održavaju na hrvatskom jeziku. Tako će se nakon prvoga tjedna, zornice na hrvatskom jeziku održati i u trećem tjednu došašća, od 14. do 18. prosinca.

BAJA – Na idućoj redovitoj sjednici Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije sazvane za 15. prosinca ove godine, održat će se izlaganje s naslovom *Kultura narodnosti u Mađarskoj u javnom obrazovanju i prosvjeti uz posredovanje Eletroničke obrazovne baze znanja «Baština – kultura»*. U županijskome Narodnosnom domu u Baji, s početkom u 14.30 izlaganje će održati voditelj i glavni urednik narečene ustanove Gábor Barna, a pozvani su predsjednici bačkih hrvatskih samouprava. Pod «razno» bit će riječi i o pristiglim molbama za podupiranje mjesnih programa od šireg, regionalnog značenja.

Došašće u Olasu

Hrvatska samouprava sela Olasa i ove je godine, 5. prosinca, priredila druženje u mjesnom domu kulture, u predvečerje druge nedjelje došašća. Već šestu godinu zaredom ondje, u prekrasno uređenom seoskom domu kulture, priređuje se adventski susret.

Ana Rozinger i Janja Čeliković

Okuplja se mala, ali složna zajednica olaskih Hrvata, pozivaju se gosti i prijatelji i u ugodnoj sredini pripremaju se u hrvatskom duhu za najveći kršćanski blagdan. Tako je bilo i ove godine. Svečano uređeni bili su dom kulture, adventski vijenac, božićno drveće s medenjacima, jabukama, orasima, svijećama... Došli su prijatelji iz Gajića, iz Udruge vinogradara i vinara Martinovo brdo, Ženska vokalna skupina KUD-a

Šokadija iz etnosela Bocanjevci, Dječja folklorna skupina mohačke Šokačke čitaonice, koju vodi Beata Janković, te Ženski pjevački zbor Biser iz Kozara. Prigodne stihove na hrvatskom jeziku kazivali su nam djeca i unuci olaskih Hrvata.

Priredbi je nazočila generalna konzulica Vesna Haluga, glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica Branka Pavić Blažetin, u ime Turističke zajednice u Belišću Janja Čeliković... Došla su djeca s unucima, iz obližnjih sela i gradova u kojima žive, k svojim roditeljima, bakama i djedovima. Tročlano zastupničko tijelo Hrvatske samouprave trudi se okupiti ovu malu zajednicu.

Kako je danas u Olasu, a kako je nekoć bilo i u Šarošu i Olasu, pripovijeda mi Katica Katić, udana Katić: Ponoćka je šokačkim

Mladi šokački Hrvati, podrijetlom iz Olasa, kazivali su stihove na hrvatskom jeziku.

Hrvatima bila sve, u došašću smo se mnogo molili, i pripremali za Božić, čistili stan, pripremali se praveći ukrase od borića i skromno, onako kako smo mogli, sijali smo žito na Barbaru. išli

Tko je mogao, odlazio je na zornice. Nemamo više zornica, nema nas, svega nas dvije bake koje se brinemo o crkvi... U došašću smo postili, štovali Badnju večer, kuvali grah, s orasima tijesta, s makom tijesta, suparnu čorbu s jajima tijesta, a od graha bi pravili papulu, bila je kao torta. Složili bi stol, zapalili «marinsku svijeću». Na stolu je bilo vina, rakije, svašta. Sigrali smo se na slami do ponoći...

Ženski pjevački zbor Biser iz Kozara

A kako su šokački Hrvati u Kozaru slavili došašće i Badnju večer, s pjesmom i scenskim prikazom pokazale su nam članice kozarskoga Ženskog pjevačkog zbora Biser. Bila je njihova predstava puna topline i oduševila nas je sve i vratila nas u vrijeme koje je prošlo. Osjetili smo želju izvođača zaustaviti vrijeme, vratiti običaje i vratiti bar za trenutak svijet koji je nepovratno nestao. Pokazali su nam kako je izgledao božićni stol i što se pjevalo. U svima nama probudili su želju ispeći sveti kruh, badnjaču, staviti je na stol i bar tako na trenutak zadržati dio običaja koji se preseljuju u zaborav.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Milan Šakan

Dječja folklorna skupina mohačke Šokačke čitaonice

SPOMEN-IZLOŽBA O SEMARTINU

Semartinu, moje rodno selo, u tebi je bilo sve veselo...

U Šikloškoj je tvrđavi 13. studenog otvorena izložba pod nazivom Spomen-izložba o Semartinu (Alsószentmárton). O selu koje su nekada naseljavali šokački Hrvati, a čije je raseljavanje počelo četrdesetih godina 20. stoljeća, koje je i posljednji Hrvat napustio 1977. godine. Nestala je time šokačkohrvatska zajednica koja je oblikovala Semartin tijekom dugih stoljeća. Izložba je nastala zalaganjem Hrvatske samouprave grada Šikloša, gdje su mnogi iseljeni Semarćani našli svoj novi dom, čuvajući predmete, priče, sjećanja i uspomene jednoga svijeta i života koji je nepovratno nestao. Izložbu je otvorila generalna konzulica Vesna Haluga, pozdravne riječi nazočnima uputili su predsjednica šikloške Hrvatske samouprave Timea Spiesz Bockovac, etnologinja Judit Kis-Halas i Mirjana Bošnjak, stihove Semarćanke Anke Matović Gatai kazivala je Jadranka Mojzes-Szalai, a otvaranje pjesmom obogatio Ženski pjevački zbor Semarkuše. Izložba je ostvarena s potporom Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Spomen-izložba o Semartinu u Šikloškoj tvrđavi

U svom je govoru generalna konzulica Haluga poticateljima čestitala na zamisli, upornosti, radu i trudu glede ostvarenja izložbe. Ova izložba predstavlja velik doprinos očuvanju, unapređenju i razvoju kulture i tradicije Hrvata u Mađarskoj, ali i zorno svjedoči da je to zajednica koja na ovim prostorima živi i stvara više od 400 godina, reče gđa Haluga pitajući se što je danas najpotrebnije jednoj manjinskoj zajednici, odnosno što je danas najpotrebnije kulturnoj eliti ove zajednice koja se ne samo poznaje nego i prepoznaje. Potrebne su upravo ovakve izložbe koje će uvijek podsjećati tko smo i što smo, da je poznavanje i uvažavanje vlastite tradicije preduvjet opstanka svakog naroda, a uz očuvanje jezika i najčvršći temelj na kojemu treba graditi budućnost, kazala je gđa Haluga naglašujući ulogu Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u ostvarenju izložbe koji je prepoznao važnost i novčanom potporom od 15 tisuća kuna podržao projekt.

Govoreći o izložbi, na mađarskom jeziku, etnologinja Judit Kis-Halas je kazala između ostaloga: «Spomen-soba je ovo šokačkih Hrvata iz Semartina od kojih se onaj posljednji odselio 1977. godine iz sela koje je svoju etničku sliku počelo mijenjati 40-ih godina dvadesetog stoljeća, i koje su tijekom trideset i nešto godina napustile sve obitelji šokačkih Hrvata. Napustili oni koji su oblikovali sliku Semartina tijekom

dugih stoljeća, graditeljstvo, vjerski i društveni život, gospodarstvo... Danas su ostale tek uspomene i sitni materijalni tragovi njihove opstojnosti (šarena vrata, ganak). Malo su toga ostavili za sobom, marno su izgleda sve spakirali, i ono što se moglo pomaknuti prenijeli u novi dom. Tek su na groblju ostavili svoje mrtve... Postavljači ove izložbe žele pokazati kako su iseljeni spašavali ne samo imovinu nego sve, ono za što su mislili da je vrijedno. Što vidimo u unutrašnjem prostoru? Sliku sobe kakve se sjećaju najstariji. Jednu vjerodostojnu, ali istodobno idealiziranu sliku vremena kada je zajednica bila «skupa» i na «svome mjestu». Što još vidimo? Sklad sačuvanih dekorativnih predmeta i onih svakodnevnih uporabe sa svim tragovima na njima; ukrase, predmete, svakodnevnu odjeću i svečanu odjeću... Već su početkom 20. stoljeća etnolozi zapazili specifičnost kulture semartinskih šokačkih Hrvata. Ovdje izložena odjeća više je nego izložak. Ova odjeća «pripovijeda» priče o nekadašnjim nositeljima, o da-

Trenutak za pjesmu

Putujem

**U mislima putujem
Preko šuma i njiva
Vozim se druskavim putevima**

**I tako dođem
Do malog sela vesela
Mojeg rodnog Semartina**

**Tu ima
Jabuka i šljiva
I svakaki' lakrdija**

**Kroza selo vodi drum
A u kućama se nađe
I koji podrum**

**U podrumu
Vino rumeno
Na Šokici ruvo šareno**

**Na žuto je očapana
Kuća naša, a na plavo
Ofarbana kapija i vraca**

**Pred kućom ledinka zelena
A kraj plota
Red dudova šarena**

**Kad sazrije dud
Odrmaju ga Ciganke
Po selu svud**

**Ima još kuća žuti' i b'jeli'
I u njima Šokci veseli
Rakiju piju šljivovicu
I ljube čestitu Šokicu**

**Svako jutro po svem selu
Videš djecu veselu
Žuru se u školu staru
Da nauče svaku tajnu**

**Kraj škole stoji crkva mala
Svake nedjelje puna je žara
Tu su se pjevale pjesme svete
Kak'e se danas pjevaju r'jetke**

**To je prošlost od davnina
Iz oni' pedeseti' godina
Tu Šokaca više nema
To je samo uspomena**

**I tako dođem na kraj sela
Do groblja naši' pradjedova
Tu počiva Šokadija moja
Daj njim, Bože, mira i pokoja.**

Anka Matović Gatai (Verešova)

„Konđu“ treba znati spremiti.

našnjim vlasnicima, i o tome kako je dospjela ovamo. Pred našim je očima velika i neistražena vrijednost. Osobni i povijesni trenutci iz Semartina; pisma, razglednice, zapisi na koricama molitvenika, svjedodžbe prizivaju sjećanja. Kada ih uzmemo u ruke ili kada ih čitamo, kreće sjećanje, ponovno oživljavaju krhotine života nekadašnje zajednice. Semarčanke su bile nadaleko čuvene tkalje, te su možda tešku tehniku tkanja i složenih motiva primjenjivale i u svakodnevnom životu, pa je to postalo i zalag uspjeha preživljavanja. Naime, premda je semartinska zajednica nestala, Semarčani nisu nestali: žive skupa s nama, zajedno oblikujemo onaj profinjeni i komplicirani motiv koji nazivamo društvom (društvenom zajednicom).

Tridesetih godina dvadesetog stoljeća, po sjećanju, u selu je živjelo sedamsto Šokaca i oko dvjesto-tristo Cigana, sedamdesetih godina kada je počelo množveno iseljavanje dvadesetoga stoljeća, tristo Šokaca, nešto malo Mađara i dvije tri obitelji Švaba i oko tisuću i sto Cigana. Moja sugovornica 78-godišnja Aga Motičanac Marković u Šiklošu živi od 1974. godine. Radila je u semartinskoj zadrugi, potom je tkala. Među posljednjima smo napustili Semartin, na Božić smo se selili, nismo mogli ostati sami, morali smo i mi otići, zadruga je uzela zemlju, kuću smo prodali za jeftine novce... a tu u Šiklošu skupo kupili. Težak je bio život. Tako smo pokupovali kuće jedni blizu drugima, tu u Šiklošu. Nikada se ne vraćam u Semartin ni na groblje. Pridružuje joj se u razgovoru Janja Janjić Taradan. Najprije je otišla u Rastince, potom u Kašad, a sada je u Šiklošu. Ja sam «vandar» (litalica), kaže mi. Okupili su se mnogi kako bi prizvali sjećanja, učvrstili korijene.

Spomen-sobu i izložbu posvetio je dekan župnik Ladislav Ronta. Počele su priče koje traju već desetljećima... Rado su Semarčani darivali predmete za izložbu, svatko ono što je imao, čime je pridonio izgledu i ljepoti izloženoga. Šikloška Gradska uprava podržala je poticaj tamošnje Hrvatske samouprave i omogućila prostor u Šikloškoj tvrđavi.

Zamisao se rodila utemeljenjem novog saziva šikloške Hrvatske samouprave i pogledala oko sebe, te zacrtala svoje zadatke. Željeli smo održati i učvrstiti skupno sjeća-

nje na kulturu i duhovnost nekadašnjeg Semartina, čiji potomci žive danas u Šiklošu. Naša je želja otvoriti se i prema mađarskoj javnosti i širiti saznanja o nama, kaže Timea Spiesz Bockovac. Išli smo u pripremu i pronašli čudesne stvari u našim «sanducima». Najstarija je Semarčanka danas 95-godišnja Anica Groc. Stariji još znaju hrvatski jezik, a mlađi ga je naraštaj posve zanemario. Našli smo golemu materijalnu građu, mogli bismo možda namjestiti i jednu zavičajnu kuću, kaže gđa Bockovac. Ne znamo hoće li ovo biti stalan prostor, ovisi o promjenama oko Šikloške tvrđave, smatramo da je bilo važno ući u Tvrđavu. Potpisali smo sporazum s gradom. Nije naodmet kazati da Tvrđavu godišnje posjeti stotinjak tisuća turista, što je veoma važan čimbenik susreta s hrvatskom kulturom. Napravili smo i informativne tekstove na više jezika te pripremili mapu koja se može prelistati. Stalno mijenjamo nešto, kada pogledamo izložbu, tražimo mjesta za nove predmete. Trebat će nam skladište, naime ima naznaka da ćemo uskoro dobiti cijelo pokućstvo jedne kuće. Izloženi su predmeti tek na posudbi, mi se samo koristimo njima, ako ih vlasnici žele natrag, temeljem ugovora vraćamo im, kaže gđa Bockovac. Pobrinuli smo se i za osobu koja će skrbiti o Spomen-izložbi i dočekivati posjetitelje, naime svaka narodnosna samouprava ima pravo na dva zaposlenika iz programa državne potpore javnim zaposlenicima. Mi to iskorištavamo i već imamo osobu rođenu u Semartinu koja je pravi izbor, i koju smo zaposlili do konca veljače u nadi da ćemo to moći produžiti.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

Izložbu je otvorila generalna konzulica Vesna Haluga.

Semarčanke u svojoj prekrasnoj nošnji

Javna tribina Hrvatske samouprave XII. okruga

U vijećnici Samouprave Hegyvidék, 2. prosinca održana je zakonski obvezatna javna tribina Hrvatske samouprave XII. okruga. Nazočne, njih dvadesetak, pozdravio je predsjednik te Samouprave Stipan Đurić, potom se odala počast preminuloj Anici Pijuković Vujić. Predsjednik Đurić predstavio je zastupnike Marijanu Mandić, koja je diplomirala u Osijeku na Ekonomskome fakultetu, i Rozaliju Sabo, koja je od samih početaka aktivna članica. Na tribini je bila i tajnica Samouprave Hegyvidék Viktória Eltersz.

Viktória Eltersz, Stipan Đurić, Rozalija Sabo i Marijana Mandić

Hrvatska samouprava XII. okruga za djelovanje u 2015. godini imala je na raspolaganju 379 603 forinti, putem diferencirane potpore dodijeljen joj je iznos od 183 836 forinta te pričuva od lanjske godine je 195 000 forinti. Budući da je imala skroman financijski okvir za djelovanje, pojedine programe i priredbe organizirala je zajednički s drugim budimpeštanskim hrvatskim samoupravama. Sklopila je sporazum o suradnji s Hrvatskom samoupravom grada Budimpešte i tako na početku godine zajednički su priredili tradicionalnu Hrvatsku večer i Hrvatski bal, na početku ljeta Nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“, Konferenciju o mladima, a u studenom izložbu grafika Lajoša Brigovića i keramike Erzsébet Kalocsa Eleky te Susret hrvatskih književnika. Duhovnu obnovu u listopadu zajednički su organizirali s Hrvatskom samoupravom XV. okruga. Redovito sudjeluju na priredbama Samouprave Hegyvidék na nacionalnim i inim blagdanima. Nažalost, bezuspješan je bio pokušaj uspostave suradnje s gradom Opatijom jer, kako reče predsjednik Đurić, na elektronsko pismo nisu dobili odgovor, a pri telefonskom razgovoru hrvatski je partner rekao da već imaju uspješnu suradnju s

Tamburaški sastav Hrvatske škole

Balatonfüredom. Redovito podupiru pojedine programe budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkoga doma, ove su godine sufinancirali putne troškove zadarskoga boravka Literarne i plesne scene.

Nakon usmenog izvješća predsjednika Stipana Đurića, uz hrvatske napjeve u izvedbi HOŠIG-ova orkestra, nazočni su se družili te bili pozvani na ukusne sendviče, kolače i vino.

Kristina Goher

Sveti Nikola darivao djecu

Već je stari običaj da na dan svetoga Nikole, 6. prosinca, nakon misnoga slavlja na hrvatskome jeziku, u budimskoj crkvi Rane sv. Franje daruju se djeca. Nekoliko učenika budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkoga doma recitala su prigodne pjesmice, što ih je uvježbala vjeroučiteljica Jelica Kőrösi. Potom je sveti Nikola podijelio darove, koje je pripremila Hrvatska samouprava grada Budimpešte. I ovom su prigodom darove dobili svi odrasli u čijoj obitelji ima djece, ali zbog inih razloga nisu pribivali misnome slavlju.

k. g.

U koljnofskom teatru

Štorice iz sela

Stanovnici sela Koljnofa 6. novembra, u petak, su imali opet mogućnost pogledati na pozornicu postavljen igrokaz iz pera nemornoga dr. Franje Pajrića. Usput zabilježena pripetinja iz prošlosti inspiriraju autora igrokaza, da nam pokaže sa svojim glumci, ča i kako se je pripetilo ta čin nekada u Koljnofu. Lani je tema bila Željezni firon, a ovput je odigrana scena u vinogradu na takozvanoj „Gori“. Jedan muž povida svojim tovarušem o duhi, vragu i strašilu. Na pozornici se minjaju akteri, a jedna štorica se nadovezuje na drugu. Seoski dvor s koli i kiticami daje nam pogled u prošlost, kako su nekada živili ljudi u selu. Oni gledatelji, ki su prepoznali u igrokazu predstavljene osobe, se veselu, da znaju

još jednoč doživiti odigranu situaciju, a drugim je interesantno zbog toga, kad imaju mogućnost upoznati nekadašnji žitak sela. Sad jur skoro svako ljetu se pojavi i lik pisca Mate Šinkovića na pozornici, ki je rado bio u „Gori“ i napisao jednu od najlipših svojih pjesmic Na našoj Gori.

Na predstavi je recitirao i poznati književnik i prijatelj Koljnofcev, Splicićanin dr. Igor Šipić, rodom iz Sinja .

i. k.

Još jedno kuglanje Hrvatov u Sambotelu

Čerčićeve stolarije najbolja u hitanju

Pobjednička ekipa (sliva): Marton Raffai, Gyula Molnár, István Fördős i Balaž Čerčić

Hrvatski kuglački klub Croatica u Sambotelu, na čelu s predsjednikom Józsefom Horváthom, skoro u isto vrime kot lani, i ljetos je pozvao ljubitelje ovoga športa na otpodnevno spravišće i druženje 21. novembra, u subotu. Sve skupa se je naticalo u sambotelskoj kuglani VAOSZ deset ekipov. Prvi put su hitala dica, zapravo nukići sambotelških Hrvatov ka su zavolila kuglanje uz staremajke i dide. Sambotelške ženske grupe su ovput bile dvime, u ekipi Croatica I. i Croatica II. su se naticale. Muži sambotelški Hrvati isto tako su bili poredjeni u dvi grupa, a došli su još kuglači iz Hrvatskoga Židana, Gornjega Četara i iz stolarije Čerčić (dvi ekipe). Kako je rekao predsjednik Kluba, zadovoljni su odazivom amaterskih športašev ki su se odlaznili toga dana i rado došli u Sambotel. Približno je toga dana šezdeset kuglačov izmirilo svoju šikanost i moć u Sambotelu i hasnovito potrošilo slobodno vrime. Velika je senzacija bila naticanje mališanov, med kimi najmladjji naticatelj ima samo 3,5 ljet, drugi kletu ide u školu, a dvama su već učeniki. Njev rezultat je bio odličan, a pravoda uspješnoj gardi podiljena je i nagrada bogata u čokoladi. Med odrašćenimi najvažnije je bilo da se igrači dobro čutu i čim već bobov hitu doli. Rekli su, ako je glava i tijelo u redu, onda ništ falinge ne more biti u koncentraciji. Po krajnjem rezultatu med ženami je ekipa Croatica II. (657 kuglov) završila naticanje na drugom mjestu, a prve su nastale žene i divojke grupe Croatica I. (821 kugla). Med muži je treća nastala četarska grupa (982 kugle), a kuglači iz Čerčićeve stolarije su ispali apsolutni pobjedniki na prvom, a i na drugom mjestu. Najbolja ekipa je bila u sastavu: Martona Raffaija, Gyule Molnára, Istvána Fördösa i Balaža Čerčića. Najbolji športaši su bili Antal Suklić (264 kugle) i Ildika Mohr (218 kuglov). Kuglački kup Croatica kletu će se prirediti po deseti put. *Tiho*

ŠOPRON; KOLJNOF – Srdačno vas pozivamo na III. Advent u Šopron, 12. decembra, u subotu, u 15 uri u šopronsku crikvu Sv. Duha na koncert Hrvatskoga kulturnoga društva Napredak Podružnice Vitez iz Bosne i Hercegovine, potom pak u Koljnof, kade će se u 18 uri u Hodočasnoj crikvi Blažene Dvice Marije začeti adventski koncert s istim izvodjači. U 19.30 uri organizatori Vas još čekaju s kulturnim programom u mjesnom Domu kulture.

Zajednički projekti pokraj Drave

Lani je počeo četverogodišnji projekt uz potporu LIFE + natječaja Europske unije, za spašavanje Stare Drave, koja je najduži rukavac jedne od najmanje reguliranih rijeka u Mađarskoj, a sve to u sklopu mađarsko-hrvatske suradnje.

Cilj je rekonstrukcije poboljšanje vodoopskrbe Stare Drave i da uske, ali vrijedne šume na vodoplovnim područjima budu u boljem stanju. S mađarske strane partneri projekta jesu Uprava Nacionalnog parka Dunav – Drava, WWF Mađarska odnosno Savez ribičkih udruga u Šomođskoj županiji, ali hrvatski su partneri također uključeni u projekt. Zahvaljujući tom pothvatu skraćuju se razdoblja kada zbog niske razine vode rijeke Drave i u rukavcu je vodostaj nizak, prosječna razina vode Stare Drave bit će veća nego danas. Biološko procjenjivanje stanja za proljetno i ljetno razdoblje već se dogodilo i stručnjaci su razjasnili sve dijelove rukavca. Također su stavili vodomjer na razne dijelove Stare Drave, koji će olakšati mjerenje razine vode. Lijeva obala rijeke spada Mađarskoj, desna obala Hrvatskoj, ali na mnogim mjestima granica se proteže na površini vode, obnova se stoga provodi s partnerima iz obje zemlje. Provedena su istraživanja o mogućnostima za zadržavanje vode, a partneri projekta izabrali su najpovoljnije rješenje. Sada pripremaju tehničke planove, i uslijedit će odobrenje projekta – rekao je Tamás Gruber, voditelj programa zaštite močvare.

Ovo je najduži pritoci rijeke Drave, koji je tanak uglavnom na mađarskoj strani, prati ga prekrasna šuma koja je u dobrome stanju, a specijalnost kraja pružaju goleme crne topole značajne za ovaj krajolik. Oko-

licu rukavca karakteriziraju brojne otvorene vode i močvare, međutim usklađivanje ljudskih radova i prirodna zaštita i u

budućnosti će biti jedna od glavnih zadataka tog područja.

Drava je najmanje regulirana rijeka u državi. Na hrvatsko-mađarskoj granici već desetljećima čuva svoju nedodirljivost, pruža nezaboravne trenutke onima koji dolaze u ovaj kraj, jednako kao i rukavci i pritoci koji pripadaju rijeci. Vodoopskrba Stare Drave, osobito tijekom dugoga sušnog razdoblja, nije prikladna. Iz tog razloga, stanje obalnih nizinskih šuma znatno se pogoršalo u posljednjih nekoliko desetljeća. Stara Drava jedno je od omiljenih mjesta ribiča, pa će program uključivati sklad ljudskih aktivnosti i ciljeve za očuvanja prirode.

Voditelj je projekta Uprava Nacionalnog parka „Dunav – Drava“, a partneri su Samouprava naselja Pitomače, Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravске županije, konzervatorska organizacija „VIDRA“, WWF Mađarska i Savez ribičkih udruga Šomođske županije.

Luca Gažić

GLASUJMO ZA „BISERE DRAVE“

U četvrtzavršnici natjecanja mladih talenata Fölszállott a páva (Poleti, paune) u kategoriji solopjevača i orkestara narodnih glazbala (svirača) starinski Tamburaški orkestar «BISERI DRAVE» osvojio je najveći broj bodova, 60, i tako osigurao nastup u poluzavršnici. Od sada i mi u izravnim prijenosima NA TELEVIZIJI DUNA možemo dati svoj glas „BISERIMA DRAVE“, STOGA NE ZABORAVITE 11. PROSINCA GLASOVATI!

Tamburaški orkestar «BISERI DRAVE» vodi nastavnik Tibor Kedves, a čine ga: Árpád Róbert Kedves (bugarija), Zsolt Patrik Szóke (bega), Tibor Nagyvárad (prim-tambura), Milan Perjaš (harmonika), János Tihanyi (bas-prim), Marin Matoric (prim-tamburica), Zoltan Petrovics Zoltán (bas-prim).

Tamburaški orkestar «BISERI DRAVE» dospio je završnici natjecanja kojem se prijavilo oko tri tisuće uradaka. Sastav od sedam svirača odlučio je prije godinu

dana krenuti na natjecanje mladih talenata. Golem je rad i trud iza njih, ali i uspjeh, kojim su još jednom u središte mađarske javnosti doveli podravski Starin i Hrvate u Mađarskoj. U poluzavršnici natjecanja Fölszállott a páva (Poleti, paune) nastupit će sa spletom bunjevačkih plesova. Pratite uživo Televiziju Duna 11. prosinca, s početkom u 19 sati i 30 minuta i glasujte za Tamburaški orkestar «BISERI DRAVE», neka budu u završnici natjecanja 18. prosinca.

Iskrene čestitke mladim sviračima i njihovu učitelju Tiboru Kedvesu!

Medijski centar Croatica

Sjajni naumi za božićne pripreme

Božićno ozračje započelo je paljenjem prve adventske svijeće. Za Božić rado darujemo svoje bližnje. Često nije potrebno trošiti mnogo novaca da bismo ih razveselili, nego samo dobra volja za izradbu poklončića. U tome vam nudimo nekoliko zamisli.

Božićni ukrasi

Sastojci: stare izgorjele žarulje, salвете ili akrilne boje (ako umijete crtati), tkanina za kapice, vrpca za vješanje, vruće ljepilo.

Izradba: Žarulje obojite akrilnom bojom ili ako vam je jednostavnije, uzmite boju u spreju. Kada se boja osuši, krenite s ukrašavanjem. Ako ih odlučite ukrašati salvetama, znači klasika, izrežite motiv i nalijepite ga na žarulju, malo ukrašite šljokama, možete i prelakirati. Ako imate smisla za crtanje, onda su vam svakakvi načini dopušteni, možete nacrtati što vam srce želi, i imati jedinstvene staklene ukrase na boru.

Na kraju napravite od tkanine kapice za žaruljice koje zalijepite vrućim ljepilom, ušijete ili također zalijepite visuljke (vrpce) – i vaš ukras je gotov.

Božić na noktima

Prva pomisao na zimu i Božić zasigurno je snijeg... Ako ste puni blagdanskog duha, budite kreativni i oslikajte nokte prepoznatljivim božićnim motivima.

Božićne čestitke

Za izradbu božićnih i novogodišnjih čestitaka potreban vam je papir raznih boja, debljina i oblika, škare, ravnalo, olovka, pištolj za vruće ljepilo, obično ljepilo za papir, razni sitni ukrasi, biseri, vrpce (mašne)...

Na Svetu Luciju posijte pšenicu

Nadnevak (datum) 13. prosinca bitan je u božićnome krugu hrvatskih narodnih običaja. Sveta Lucija, zaštitnica vida, krojača i kovača, živjela je u 4. stoljeću u Siracusi na Siciliji u vrijeme vladara Dioklecijana. Bila je iz bogate obitelji i bila je zaručena. Jednom je hodočastila grobu mučenice Agate u Kataniji da bi izmolila ozdravljenje za svoju bolesnu majku. Tada joj se ukazala mučenica Agata i predvidjela joj vrlo skorou mučeničku smrt. Odmah po povratku u Siracusu otkazala je zaruke i podijelila sav svoj imetak siromasima. Uvrijeđeni zaručnik prijavio ju je vlastima s optužbom da je kršćanka. Takva optužba, po Dioklecijanovim zakonima koji je proganjao kršćane, bila je smrtno opasna. Zatvorili su je u tamnicu, mučili je polijevajući je vrelom smolom i vrelim uljem, ali svoju vjeru nije zatajila. Osudili su je na smrt odrublivanjem glave. Svetu Luciju počeli su štovati već u 5. stoljeću.

Zajedno do znanja hrvatskoga jezika

Studenti učiteljskog studija Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja predškolske djece Sveučilišta u Zadru od 15. do 22. studenoga gostovali su u Hrvatskoj osnovnoj školi „Katarina Zrinski” u Serdahelu. Suradnja dviju ustanova traje već četrnaest godina u dobrobit studenata, učenika i nastavnika. Studenti hospitiraju u serdahelskoj školi, a djeca i nastavnici serdahelske škole tijekom tjedan imaju priliku vježbati hrvatski jezik s izvornim govornicima, razmjenjivati iskustva. Svake godine pročelnica dr. Smiljana Zrilić održa predavanje serdahelskim nastavnicima, a studentima je organiziran izlet u Budimpeštu. Posjet studenata uzvraćen je ljeti kada Sveučilište pomorskoj djeci osigura tjedan dana ljetovanja u Zadru.

Zadarske su studentice stigle s poklonima.

U proteklih četrnaest godina suradnja zadarskoga Sveučilišta i serdahelske Hrvatske osnovne škole omogućila je da 266 studenata iz matične domovine upozna hrvatski manjinski odgoj i obrazovanje u Mađarskoj, i da gotovo isto toliko pomorske djece ljetuje na prekrasnome Jadranu. Hospitacija studenata u pomorskoj ustanovi teče već uhodano, učenici s velikim uzbuđenjem čekaju mlade učiteljice, koje za njih pripremaju nastavna pomagala, mnoštvo predstavljanja na raznim satima. Često studentice upravo u Serdahelu prvi put samostalno održavaju sate upoznavanja prirode, hrvatskoga jezika, narodopisa. U pripremama im pomažu profesori sa Sveučilišta, a u primjenjivanju u praksi serdahelski nastavnici. Nije to jednostavno kada hrvatska djeca u Mađarskoj mnogo manje znaju hrvatski jezik od svojih vršnjaka u matičnoj domovini, ali studenti vrlo dobro rješavaju i te teškoće, naime u sat unesu mnoštvo audiovizualnih elemenata. Na satu prirode učili su o biljkama dalmatinskoga kraja, o sredozem-

Na satu hrvatskoga jezika

nim jesenskim plodovima, njušili, mirisali, kušali ih. To su bile smokve, naranče, bademi, mandarine s kojima se djeca nađu na policama trgovine, međutim za njih je to bio poseban doživljaj da su im donosile učiteljice izravno s onoga kraja odakle one dolaze. U višim se razredima upoznavalo s Dalmacijom, o narodnim običajima, pjesmama, mlade su se učiteljice čak obukle i u narodnu nošnju. Na satu hrvatskoga jezika djeca su se upoznala s poznatim likom dječjeg romana šegrtom Hlapićem, u priči „Vjeverica i puh” glumila životinje i kroz mnogo igara su učila hrvatski jezik i kulturu. Sadržaji su bili prilagođeni njihovoj dobi, jer je najveći cilj cijeloga projekta da se što više govori hrvatski, a djeca su se odista trudila govoriti. Prema mišljenju profesorice dr. Smiljane Zrilić, vidljiv je pomak znanja hrvatskoga jezika u serdahelskoj ustanovi: „Svake godine sve bolje i bolje govore, možda su djeca motivirana jer znaju da će ići na more, također i svi nastavnici koji nemaju struku hrvatskoga jezika znatno bolje govore hrvatski jezik, hrabriji su, znamo se već kao prijatelji i sve je opušteno. Mi se ovdje osjećamo kao kod kuće, uvijek nas srdačno očekuju, a i studenti su vrlo zadovoljni svake godine.”

Profesorica pomaže nastavnicima i na stručnome polju, iz godine u godinu im održa predavanje o nekoj aktualnoj temi glede pedagogije djece s teškoćama, poremećajima. Ove je godine tema bila „Djeca s poremećajima, glasovno-jezično.govorne komunikacije”, na koji se način može prepoznati, kako se treba njima obratiti, upozoriti roditelje i sl. Osim nastave studentima je organiziran izlet u Budimpeštu, upoznavanje grada Kaniže, druženje s djecom u izvannastavnim djelatnostima, sudjelovali su na proslavi Dana Katarine Zrinske.

Kako bi se održala suradnja, u tome veliku ulogu imaju djelatnici obiju ustanova, jednako i drugi partneri koji u pozadini osiguravaju sredstva za suradnju od raznih mjesnih i hrvatskih samouprava. Projekt je i ove godine potpomoglo Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti.

U sedmom se razredu upoznavalo sa Zadrom.

Advenat u Hrvatskom Židanu

13. decembar 2015.
/ nedjelja /
17:00 Čekanje Božića kod
selskog Betlehema
„Betlehem“

19. decembar 2015.
/ subota /
16:00 Selski Božić
Božićni program
Darovanje
17:00 Božićno pripremanje
s ručnim radovima
Kulturni dom

20. decembar 2015.
/ nedjelja /
16:00 Adventski koncert
pjevačkog zbora
Peruška Marija

Sudjeluju:
Tamburaši Židanci i
Židanski bečari
Pjevački zbor Zora iz Kisege
Crikva

Čekajmo skupa!

H-7624 Pécs, Esze Tamás utca 3.
Tel./fax: +36/ 72/ 211-736 E-mail: senosai@senosai.hu

Hrvatski Klub i Udruga Augusta Senoe
imaju čast pozvati Vas na
HRVATSKI ADVENTSKI KONCERT
11. prosinca 2015. u Poštanskoj bazilici

Program:
16.30 ADVENTSKI KONCERT
Pjevačkog zbora „Josip Štolzer Blavenski“ iz Čakovca
(R. Hrvatska)

18.00 SVETA MISA
Misa će prikazati moos, Antun Šarvarević
požeški biskup
Sudjeluju:
Ženski pjevački zbor Augusta Senoe
Kantor: László Cséh

SERDAHEL – Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod «Stipan Blažetin» i kaniška Hrvatska samouprava 12. prosinca, s početkom u 19 sati i 15 minuta u kaniškoj Gornjoj crkvi priređuju Hrvatski adventski koncert. Nastupa kaniški Tamburaši sastav «Stoboš». Na koncertu sudjeluju: Zbor kaniške Pijarističke škole, Mješoviti pjevački zbor kaniških Hrvata, Fani Budai, Veronika Kapuvari, Laura Prosenjak, Alex Kozma i Bernadett Turul.

SELURINCE – Hrvatska samouprava toga grada 12. prosinca organizira Adventski koncert u tamošnjoj športskoj dvorani. Druženje počinje u 18 sati svečanim otvaranjem, čemu slijedi paljene III. adventske svijeće uz prigodnu pjesmu, a potom koncert Tamburaškog orkestra „Tomo Šestak“ iz Koprivnice. Ulaz je slobodan.

BAJA – Hrvatski malonogometni amateri iz Baje i gradska Hrvatska samouprava 12. prosinca suorganiziraju hrvatski malonogometni turnir koji će se održati u športskoj dvorani Osnovne škole „Šugavica“ na bajskom Dolnjaku. Kako nam reče jedan od glavnih organizatora Živko Prodan, na turniru će sudjelovati prijateljske malonogometne momčadi iz Bačina, Budimpešte, Dušnoka i Baje. Priredba se ostvaruje s potporom Hrvatske samouprave grada Baje.

BUDIMPEŠTA – Nacionalni opće-prosvjetni institut i ove godine priređuje narodnosnu Gala večer, u nedjelju, 13. prosinca, s početkom u 15 sati u kazališnoj dvorani Budimskoga Vigadóa. Na večeri tradicionalno nastupaju kulturni folklorni predstavnici trinaest narodnosti u Mađarskoj, te u sklopu gala programa dodjeljuju se odličja instituta „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“. Potom je kušanje narodnosnih gastronomskih ponuda.

BUDIMPEŠTA – Božićna svečanost u Hrvatskoj školi toga grada priređuje se u četvrtak, 17. prosinca, s početkom u 16 sati, u predvorju škole. Prigodni je program osmislila nastavnica Éva Szabó Kohári.

BUDIMPEŠTA – Javna tribina Hrvatske samouprave XV. okruga bit će u subotu, 12. prosinca, s početkom u 17 sati, u dvorani za vjenčanje Samouprave toga okruga (Bocskaijeva ulica 1 – 3, I. kat).

TRAKOŠČAN; HRVATSKI ŽIDAN – Općina Bednja i Dvor Trakošćan u suradnji s općinom Hrvatski Židan pozivaju Vas 11. decembra, u petak, početkom u 17 uri u Galeriju dvora Trakošćana na otvorenje izložbe Lajoša Brigovića najvećega slikara i grafičara Gradišćanskih Hrvatov. Na priredbu putuje židanska delegacija na čelu s liktarom i ujedno predsjednikom Hrvatske samouprave naselja, Štefanom Krizmanićem.

BOŽIĆNI KONCERT

1. dio:
Pečuško hrvatsko
kazalište: Porodenje

2. dio:
Koncert
Novi Fosili

PEČUH, KONCERTNA DVORANA "KODÁLY"

21.12.2015. 19⁰⁰

**ULAZNICE: HRVATSKI KLUB, OSNOVNA ŠKOLA,
GIMNAZIJA I UČENIČKI DOM "MIROSLAVA KRLEŽE"**

ORGANIZATORI:

PEČUŠKA HRVATSKA SAMOUPRAVA,
UDRUGA BARANJSKIH HRVATA

SPONZORI:

SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ, ZAJEDNICA PODRAVSKIH HRVATA,
HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA, CROATICA N.D.O.O.

HRVATSKI *glasnik*

RADIO *Croatian*